

KLAUDIA KRÓL^o

Wydział Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

ADWOKAT W REGULACJACH PRAWA KANONICZNEGO I PRAWA POLSKIEGO – STUDIUM PORÓWNAWCZE

WSTĘP

Adwokat pełni znaczącą funkcję w prawie kanonicznym i prawie polskim. Duża liczba wiernych i obywateli potrzebuje wsparcia specjalistów. Charakter niektórych spraw wymaga, aby zwrócić się o pomoc do znawcy prawa i skorzystać z fachowej pomocy. Adwokat swoje zadania realizuje w formie doradztwa prawnego, prowadzenia spraw przed sądami i trybunałami. Wykonywanie zawodu adwokata polega na tym, żeby wspierać klienta *stricte* prawnie, ale również jego misją jest dbanie o realizację praw człowieka i obywatela. W ramach niniejszego artykułu przedstawione zostaną podobieństwa i różnice w sposobie określenia funkcji adwokata w prawie kanonicznym i prawie polskim oraz wymagania stawiane adwokatom w obu porządkach prawnych. Artykuł został napisany w oparciu o metodę analityczno – porównawczą, biorąc za podstawę przepisy prawa kanonicznego i polskiego oraz dostępną literaturę przedmiotu.

OKREŚLENIE FUNKCJI ADWOKATA W PRAWIE KANONICZNYM

Odnosząc się do prawnego określenia terminu adwokat, należy zaznaczyć, że w Kodeksie Prawa Kanonicznego promulgowanym 25 stycznia 1983 roku oraz Instrukcji *Dignitas connubii* z 25 stycznia 2005 roku, nie ma definicji tego urzędu. Przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego dotyczące adwokata znajdują się w tytule dedykowanym stronom procesowym (kanony 1481 – 1490). W Instrukcji regulacje odnoszące się do adwokata kościelnego znajdują się w rozdziale o stronach procesowych (artykuły 101 – 113). Adwokatów dotyczą także przepisy o pracownikach trybunałów (art. 33 i 35 Instrukcji DC) oraz normy szczegółowe (kan. 1447 k.p.k. i art. 66 par 2 Instrukcji DC). Słowo *advocatus*¹ pochodzące od łacińskiego czasownika *advocare* oznacza: przyzywać, przywoływać, prosić o radę i pomoc, bronić czyjejś sprawy, występować przed sądem jako obrońca, a także: wzywać, potwierdzać, pocieszać, deklorować się jako poręczyciel dla kogoś, mieć kogoś pod opieką. *Advocatus* to znawca prawa, obrońca wezwany przez jedną ze stron w celu udzielenia pomocy prawnej. To osoba, która staje w danej sprawie w sądzie, broniąc interesu swego klienta².

Wielu wybitnych kanonistów używa następujących określeń urzędu adwokata: (1) według U. Hubera, adwokat to człowiek prawy, biegły w prawie, poproszony przez osobę prowadzącą spór, aby ustnie lub pisemnie przedstawił sędziemu jej sprawę, gotowy popierać ją dowodami i umiejętnie jej bronić, będąc do tego upoważnionym przez odpowiednią władzę zwierzchnią³; (2) natomiast F. Schmalzgrueber podkreśla, że w ścisłym znaczeniu adwokat to ktoś, kto w imieniu innej osoby i w jej

Klaudia Król, mgr; mgr lic. pr. kan. – absolwentka Wydziału Prawa Kanonicznego na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie; kontakt: klaudia_krol@vp.pl

¹Zob. *Advocatus*, -i, w: *Słownik łacińsko-polski*, red. K. Kumaniecki, Warszawa 1986, s. 17.

²Zob. A. G. Miziński, *Status prawny adwokata w Kościele łacińskim*, Lublin 2011, s. 44.

³Zob. U. Huber, *De iure civitatis*, Francofurti 1708, s. 608 w: A. G. Miziński, *Status prawny adwokata...*, s. 118.

obecności wnosi prośby, prowadzi obronę i asystuje tej osobie w sądzie przez swój autorytet, radę i działanie⁴.

W prawie kanonicznym występuje podział na pełnomocników i adwokatów. Pełnomocnik pełni zasadniczo funkcję polegającą na reprezentacji. Działa w procesie za stronę i dla strony. Mówiąc najogólniej, jest *alter ego* strony, w której imieniu i dla której przedstawia w trybunale pisma, otrzymuje zawiadomienia itd. Z wyjątkiem tych działań, w których wymagany jest bezpośredni udział strony, w pozostałych czynnościach pełnomocnik występuje tak, jakby to on był stroną, do tego stopnia, że swym postępowaniem w procesie może spowodować odpowiedzialność procesową reprezentowanej przez siebie osoby. Stąd konieczność ścisłego oznaczenia osoby, jednoznaczność pełnomocnictwa oraz zasada, że w przypadku mianowania wielu pełnomocników, ten, który pierwszy rozpocznie działania procesowe, jest jedynym reprezentantem strony. Funkcja adwokata polega na pomocy technicznej poprzez porady, analizy i redagowanie pism, pisemną bądź ustną obronę, przygotowanie dowodów. Jest to udzielenie pomocy prawnej. Ważniejsze od samej osoby adwokata jest jego przygotowanie techniczno-prawne i znaczenie udzielanych przezeń porad. Stąd funkcja ta może być wykonywana jednocześnie nawet przez kilka osób, co czasami jest bardzo korzystne.

Strony mogą ustanowić pełnomocnika różnego od adwokata. Obaj zobowiązani są do zachowania tajemnicy urzędowej. Określa się ogólnie kompetencje każdego z nich⁵.

Adwokat kościelny to osoba świecka lub duchowna. Jest specjalistą z zakresu prawa kanonicznego zatwierdzonym przez biskupa. Przed wszczęciem procesu adwokat przesłuchuje stronę powodową, prosi o bardziej szczegółowe informacje i ocenia, czy zachodzi ewentualna możliwość dowiedzenia zgłaszanych faktów. Jeśli w jego ocenie nie ma takiej możliwości, odwiedzie powoda lub powódkę od wszczynania procesu. Jeśli natomiast uzna, że sprawa ma solidne podstawy prawne, udzieli stronie powodowej pomocy⁶. Szeroko rozumianym zadaniem adwokata jest pomoc prawna stronie, która do niego o to wystąpi. Jest on obowiązany bronić praw strony i zachować tajemnicę urzędową. W związku z tym może on pomagać klientowi w redagowaniu skargi powodowej, we właściwym określeniu przedmiotu i podstaw sporu, we wskazaniu właściwych dowodów, czy wreszcie przy zaskarżaniu wyroku. Wykonywanie obowiązku adwokackiego nie ogranicza się jedynie do wykonywania mechanicznych czynności przewidzianych przez prawo. Adwokat bowiem, współtworzy wymiar sprawiedliwości, a samo stanowisko adwokata ma charakter funkcji publicznej. Z tego właśnie wynika obowiązek posiadania przygotowania etycznego niezbędnego do spełnienia tego zadania. Jest on zobowiązany do starania się o utrzymanie sprawiedliwości społecznej, dlatego żąda się od niego odpowiedzialności i przestrzegania norm moralnych⁷.

⁴Zob. F. Schmalzgrueber, *Ius ecclesiasticum universum. Brevi methodo ad discentium utilitatem explicatum seu lucubrationes canonicae in quinque libros decretalium Gregorii IX Pontificis Maximi*, t. 1 pars V, tit. XXXVII, n. 2, Romae 1844, s. 332, w: A. G. Miziński, *Status prawny adwokata...*, s. 118.

⁵Zob. C. de Diego-Lora, *Komentarz do kan. 1482*, w: *Kodeks Prawa Kanonicznego Komentarz*, red. P. Majer, Kraków 2011, s. 1116.

⁶Zob. J. Vernay, B. Draillard, *Stwierdzenie nieważności małżeństwa*, Poznań 2014, s. 122.

⁷Zob. M. Greszata-Telusiewicz, *Zasada dwustronności w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa*, w: *Współpraca sądów ze stronami procesowymi i adwokatami*, red. R. Sztymiler, J. Krzywkowska, Olsztyn 2011, s. 228-229.

OKREŚLENIE FUNKCJI ADWOKATA W PRAWIE POLSKIM

W ustawie Prawo o adwokaturze z 26 maja 1982 roku⁸ oraz Kodeksie Postępowania Cywilnego z 17 listopada 1964 roku⁹, nie ma definicji tego urzędu. Ustawa prawo o adwokaturze kompleksowo określa zadania adwokata. W kodeksie postępowania cywilnego adwokata dotyczą artykuły od 86 do 97 znajdujące się w dziale poświęconym pełnomocnikom procesowym. W literaturze można znaleźć zróżnicowane określenia urzędu adwokata. Słownik wyrazów obcych definiuje termin „adwokat” następująco: „osoba wykonująca zawód adwokata to osoba uprawniona do zawodowego udzielania porad prawnych, obrony i zastępowania strony w postępowaniu karnym, cywilnym i administracyjnym¹⁰”. Określenie to wyraźnie wskazuje, że adwokat to zawód. Podział na poszczególne zawody został zawarty w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 07.08.2014 roku¹¹ w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania. Struktura polskiej klasyfikacji oparta jest na systemie pojęć, z których najważniejsze to: zawód i specjalność. Na potrzeby klasyfikacji zawód zdefiniowano jako: zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kompetencji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów. Specjalność natomiast jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy), wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki. Dla celów klasyfikacji istotne są dwa aspekty kompetencji: poziom i specjalizacja. Poziom kompetencji, w klasyfikacji potraktowano jako funkcję kompleksowości i zakresu wiedzy oraz umiejętności wynikających ze złożoności, a także zakresu zadań i obowiązków. Specjalizację kompetencji zdefiniowano natomiast przez rodzaj koniecznej wiedzy czy umiejętności. We wskazanym wyżej rozporządzeniu adwokat wraz z radcą prawnym i prokuratorem, został umieszczony w dziale nr 261 zatytułowanym Specjaliści z dziedziny prawa¹².

W chwili obecnej, wobec ogromnej liczby przepisów prawa, skomplikowanych procedur, nie da się być specjalistą od całego prawa. Jedna osoba nie jest w stanie posiadać wiedzy ze wszystkich dziedzin, dlatego na rynku usług prawniczych spotykamy się z adwokatami od spraw karnych, rozwodów, spółek itp.¹³.

Prawo rzymskie odróżniało zastępców procesowych, działających w imieniu stron od doradców i pełnomocników stron w przygotowaniu i przeprowadzeniu procesu¹⁴. W starożytnym Rzymie „advocati”, byli przede wszystkim przyjaciółmi wzywani w razie niebezpieczeństwa. Preferowano osoby posiadające najlepszą znajomość prawa, dar wymowy, umiejętność zabierania głosu przed sędzią. Zawód adwokata należy do jednej z trzech najstarszych i elitarnych profesji świata (obok lekarza i duchownego), które pomagały ludziom rozstrzygać ich troski związane ze zdrowiem, życiem i śmiercią. Przez wieki, aż po dzień dzisiejszy, profesja ta rozwijała się niemal we wszystkich kulturach, choć zawód

⁸Dz.U. 2015 poz. 615.

⁹Dz.U. 2014 poz. 101.

¹⁰Zob. *Adwokat*, w: *Słownik wyrazów obcych*, red. J. Tokarski, Warszawa 1980, s. 7.

¹¹Dz. U. 2014 poz. 1145.

¹²Zob. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy*, Warszawa 2014, s. 7.

¹³Zob. W. Bergier, J. Jacyna, *Etyka zawodu adwokata*, Warszawa 2015, s. 12.

¹⁴Zob. K. Kolańczyk, *Prawo rzymskie*, Warszawa 1997, s. 133.

ten nie wszędzie cieszył się jednakowym szacunkiem. Wynikało to z faktu, że do zadań adwokata należała m.in. obrona złoczyńców, stąd pojawiają się pejoratywne porównania do „diabła”, „papugi”, „sępa od nieszczęść” i wiele innych¹⁵. Adwokatowi wolno podejmować działania wyłącznie w interesie klienta. Tylko tyle i aż tyle. Jeżeli np. mocodawca podejmuje decyzje samobójcze na oczach adwokata, to on sam jest panem sytuacji, nie adwokat. Mimo tego, adwokatura nie jest zawodem, w którym można wzruszyć ramionami. Wiąże się z dużą odpowiedzialnością za drugiego człowieka, który obdarzył zaufaniem i powierzył adwokatowi ciężar doświadczeń życiowych¹⁶. Niewątpliwie adwokat powinien być znawcą natury ludzkiej. Bez wiedzy dotyczącej natury człowieka, typów osobowości, wad i słabości trudno w sposób właściwy potraktować osobę potrzebującą pomocy prawnej. Każdy człowiek jest indywidualnością, każdy klient potrzebuje indywidualnego podejścia. Ponadto każdy proszący o pomoc adwokata potrzebuje konkretnej porady, rozwikłania jedyne w swoim rodzaju problemu. Adwokat musi być kreatywny i elastyczny, powinien posiadać umiejętności psychologiczne, aby właściwie poprowadzić konkretnego człowieka przez trudny i złożony proces, czy to kościelny, czy cywilny. Powinien być ponadto rzetelny i profesjonalny w swoim zawodzie, umiejętnie korzystać ze zdobytej wiedzy, aby jego praca na rzecz konkretnego człowieka była jak najbardziej owocna.

WYMAGANIA STAWIANE ADWOKATOM W PRAWIE KANONICZNYM

W kanonie 1483 postanowiono: „Pełnomocnik i adwokat winni być pełnoletni i nienaruszonej sławy. Adwokat ma być ponadto katolikiem chyba, że biskup diecezjalny zezwoli inaczej, doktorem prawa kanonicznego lub skądinąd prawdziwie biegłym i zatwierdzonym przez tegoż biskupa”. Tylko dwa wymagania odnoszą się jednocześnie do pełnomocnika i adwokata: pełnoletniość i nienaruszona sława. Pozostałe oczekiwania ustawodawca kieruje tylko w stosunku do adwokata. Ustawodawca kościelny stawia kandydatom na adwokatów wymóg pełnoletniości. Zgodnie z kan. 97 § 1 „osoba, która ukończyła 18 lat jest pełnoletnia”.

Kolejnym wymaganiem stawianym adwokatom kościelnym jest posiadanie przymiotu nienaruszonej sławy. Z tą cechą spotykamy się także poprzez wyrażenie „mieć dobre imię”. Należy je rozumieć jako bardzo dobrą, niezepsutą żadnym złym uczynkiem czy też postępowaniem, reputację wśród ludzi, czy też uznanie opinii publicznej. W doktrynie przez dobrą, nienaruszoną sławę rozumie się powszechne uznanie w środowisku ze względu na pozytywne przymioty życia i charakteru. Dobra opinia nie dotyczy tylko samej religijności, albowiem adwokat w szczególnym przypadku może być niekatolikiem, ale bardziej stylu życia i koherencji w postępowaniu¹⁷. Motu Proprio *Iusti iudicis* Jana Pawła II wymaga od kandydatów na adwokatów Kurii Rzymskiej, aby (1) odznaczyli się wyjątkową, doskonałą integralnością życia chrześcijańskiego, łącznie z czynnym uczestnictwem w życiu własnej wspólnoty kościelnej, według własnego powołania; (2) aby wyznawali wiarę katolicką; (3) aby nie pozostawali w nieuporządkowanych związkach małżeńskich; (4) nie sprzeciwiali się nakazom doktrynalnym i pastoralnym legalnej władzy kościelnej; (5) nie popierali ustaw świeckich sprzeciwiających się prawu naturalnemu lub prawom Kościoła; (6) nie należeli do organizacji występujących przeciwko Kościołowi, a także nie współpracowali z takimi, które kierują się zasadami przeciwnymi wierze i moralności chrześcijańskiej. Jeśli takich przymiotów brakuje, kandydat nie może

¹⁵Zob. R. Tokarczuk, *Etyka prawnicza*, Warszawa 2005, s. 151.

¹⁶Zob. J. Naumann, *Rola adwokata w negocjacjach*, <http://www.edukacjaprawnicza.pl/artykuly/art/rola-adwokata-w-negocjacjach.html>

¹⁷Zob. A. Bartczak, *Udział wiernych świeckich w sądownictwie kościelnym*, w: *Prawo i Kościół*, t. 4, Poznań 2012, s. 52.

być wpisany na listę jako adwokat¹⁸. Chociaż wspomniany List apostolski odnosi się zasadniczo do adwokatów Stolicy Apostolskiej, to jednak wymagania tam postawione należy analogicznie odnosić do wszystkich adwokatów kościelnych. Racja stawiania im takich wymagań jest aktualna w sądach kościelnych¹⁹.

Ustawodawca określa także dodatkowe oczekiwania względem adwokata. Preferuje się, aby adwokat był katolikiem, chyba że biskup diecezjalny zezwoli inaczej. Ustawodawca oczekuje, aby adwokat pozostawał w trwałej łączności z Kościołem. Wymóg ten nie ma charakteru bezwzględny. Za zgodą biskupa diecezjalnego na urząd adwokata kościelnego może być powołana osoba spoza Kościoła. Zajmowane przez adwokata stanowisko musi być zgodne z nauką Kościoła np. wspomagając stronę powodową w sprawie o nieważność małżeństwa nie może sprawy tej traktować jako rozwodową, lecz musi stać na stanowisku nierozwiązalności małżeństwa. Nie wyklucza się jednak w sposób absolutny możliwości pełnienia funkcji adwokata przez niekatolika²⁰. Oczekuje się jednak, że adwokat kościelny będzie znał, rozumiał i akceptował katolicką naukę o małżeństwie. Nie może on np. traktować spraw o nieważność małżeństwa tak jak sprawy rozwodowe. Stanowisko zajmowane przez adwokata podczas procesu winno więc być zgodne z nauczaniem Kościoła. Także niekatolik może całkowicie lub częściowo wypełniać wspomniane wyżej wymagania. Prawo państwowe pomija kwestię wyznania²¹. Adwokat kościelny powinien posiadać tytuł doktora prawa kanonicznego lub skądinąd być prawdziwie biegłym w prawie. Wymóg posiadania doktoratu w zakresie prawa kanonicznego stanowi dość wysoką poprzeczkę, dlatego prawodawca nie sytuuje go w sposób absolutny. Daje bowiem możliwość pełnienia funkcji adwokata osobie prawdziwie biegłej w tej dziedzinie. Nie ma też w literaturze wątpliwości, iż osoba posiadająca licencjat kościelny w zakresie prawa kanonicznego zdobyła w toku studiów wymaganą wiedzę²². Zasadniczo przydatność lub nie do funkcji adwokata może wynikać z ich kwalifikacji etycznych, które ocenia biskup będący moderatorem trybunału²³.

WYMAGANIA STAWIANE ADWOKATOM W PRAWIE POLSKIM

Zgodnie z ustawą Prawo o adwokaturze z dnia 26 maja 1982 roku art. 65, na listę adwokatów może być wpisany ten, kto: „jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu adwokata, korzysta w pełni z praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych, ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej, odbył w Rzeczypospolitej Polskiej aplikację adwokacką i złożył egzamin adwokacki”. Przez nieskazitelność należy rozumieć takie cechy charakteru jak szlachetność, prawość, uczciwość. Są to zatem cechy wartościujące konkretną osobę nie w sferze intelektualnej i profesjonalnej lecz wyłącznie etyczno-

¹⁸Zob. Joannes Paulus II, Litterae Apostolicae Motu Proprio datae *Iusti iudicis*, 28.06.1988, AAS 80(1988), s. 1258-1261.

¹⁹Zob. R. Sztymmler, *Adwokat w procesie o nieważność małżeństwa*, w: *Proces małżeński w świetle „Dignitas connubii” – pierwsze doświadczenia. Materiały z ogólnopolskiego spotkania pracowników sądownictwa kościelnego w Gródku nad Dunajcem w dniach 11-12 czerwca 2007 roku. III Ogólnopolskie Forum Sądowe*, red. T. Rozkrut, Tarnów 2008, s. 108.

²⁰Zob. T. Pawluk, *Prawo kanoniczne według kodeksu Jana Pawła II*, Olsztyn 2009, s. 226-227.

²¹Zob. R. Sztymmler, *Adwokat w procesie...*, s. 110.

²²Zob. J. Fenrych, *Rola adwokata w kanonicznym postępowaniu o stwierdzenie nieważności małżeństwa – pierwsze doświadczenia z pracy adwokata kościelnego i funkcjonowania poradni prawno – kanonicznej*, w: *Orzecznictwo rotalne w praktyce sądowej Kościoła*, red. T. Rozkrut, Tarnów 2010, s. 163.

²³Zob. R. Sztymmler, *Adwokat w procesie...*, s. 112.

moralnej. O posiadaniu tego rodzaju przymiotów mogą świadczyć opinie i okresy dotychczasowego zatrudnienia, aplikacji jak i wymagane rekomendacje adwokatów. Ocenie winno podlegać postępowanie i zachowanie danej osoby zarówno w sferze zawodowej jak i prywatnej w dłuższym okresie czasu²⁴.

Wymóg korzystania z pełni praw publicznych określa, że adwokat powinien brać nieskrępowany udział w życiu politycznym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 62 stanowi, że wolności i prawa polityczne to: czynne i bierne prawo wyborcze, prawo do udziału w referendum, prawo do informacji, prawo do zrzeszania się, prawo do skargi na organy państwa.

Pełna zdolność do czynności prawnych daje możliwość samodzielnego kształtowania swojej sytuacji w zakresie stosunków cywilnoprawnych np. zawarcia małżeństwa, zawierania umów o skutkach zobowiązujących i rozporządzających²⁵.

Adwokat w prawie państwowym winien ponadto odbyć w Rzeczypospolitej Polskiej aplikację adwokacką i złożyć egzamin adwokacki. Sytuację prawną aplikantów określają artykuły 75-79 ustawy p.o.a. Aplikacja odbywa się pod kierunkiem patrona. Obejmuje zadania praktyczne zleczone przez opiekuna, uczestniczenie w zajęciach szkoleniowych organizowanych przez okręgową radę adwokacką oraz odbycie praktyki w sądzie, prokuraturze i kancelarii notarialnej. Aplikację kończy złożenie egzaminu adwokackiego. Ostatnią czynnością przed wpisem na listę adwokatów jest ślubowanie.

PODSUMOWANIE

Analizując ustawodawstwo oraz literaturę dotyczącą funkcji adwokata w prawie kanonicznym i polskim, można stwierdzić, że zarówno adwokat działający na gruncie sądownictwa kościelnego, jak i polskiego, świadczy bardzo ważną pracę na rzecz innych osób. Posiada wiedzę i umiejętności, dzięki którym może pomóc innym poruszać się w często zawiłym i trudnym świecie zagadnień prawnych. Informacje, które adwokat zdobył w wyniku kształcenia i praktyki, pozwalają mu dostosować obowiązujące przepisy prawne do konkretnego przypadku. Problematyka funkcji adwokata jest ściśle związana z działaniem wymiaru sprawiedliwości. Udział adwokata w procesie jest wyrazem respektowania podstawowych praw i wolności obywateli. Adwokat pomaga klientowi prezentować jego stanowisko i sytuację. Często okazuje się, że jego udział jest niezbędny, aby strona mogła z godnością i poczuciem sprawiedliwości przejść przez proces.

Zasady, którymi powinien kierować się adwokat pomagając klientom, określa kodeks etyki adwokackiej. Adwokat zobowiązany jest traktować swoją profesję jako służbę pełniąc ją z kompetencją, humanizmem i wyczuciem. Zagadnienie to autor podejmie w ramach kolejnego artykułu.

ATTORNEY PROFESSION ACCORDING TO THE CANON LAW REGULATIONS AND POLISH LAW - COMPARATIVE STUDY

Summary

The subject raised in the article relates to the functions of a barrister. A barrister plays a vital role in canon law as well as state law: provides legal assistance, represents interests of their principals, and ensures proper application of the law. The article presents a barrister against other legal professions and describes operations that fall within the scope of a barrister's competence. It also defines the

²⁴II SA 1610/00 Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18.06.2001 r., lexlege.pl/orzeczenie/155341/ii-sa-1610-00-wyrok-naczelnego-sadu-administracyjnego/, dostęp: 20.03.2015 r.

²⁵Zob. J. Jeżewski, *Pełnomocnictwo w: Mała encyklopedia prawa*, Warszawa 2005, s. 371 – 372.

qualifications and professional preparation required to be admitted to act as a barrister. The scope of this article includes the precise specification of functions of a barrister as well as requirements set before barristers in the both legal orders.

Key words

barrister, ecclesiastical barrister, canon law, state law, requirements for barristers, legal requirements, intact reputation

ADWOKAT W REGULACJACH PRAWA KANONICZNEGO I PRAWA POLSKIEGO – STUDIUM PORÓWNAWCZE

Streszczenie

Podjęty w artykule temat odnosi się do funkcji adwokata. Adwokat pełni znaczącą rolę w prawie kanonicznym i prawie państwowym: świadczy pomoc prawną, reprezentuje interesy swoich mocodawców, dba o należyte stosowanie prawa. Przedstawione zagadnienie dotyczy ukazania adwokata na tle innych zawodów prawniczych oraz zaprezentowania działań wchodzących w zakres jego kompetencji. Obrazuje także jakie kwalifikacje i przygotowanie zawodowe należy posiadać, aby zostać dopuszczonym do pełnienia funkcji adwokata. Ramy niniejszego artykułu w sensie ścisłym obejmują określenie funkcji adwokata oraz wymagania stawiane adwokatom w obu porządkach prawnych.

Słowa kluczowe

adwokat, adwokat kościelny, prawo kanoniczne, prawo państwowe, wymagania stawiane adwokatom, nienaruszona sława

Bibliografia

AKTY PRAWNE:

- Instrukcja *Dignitas conubii*, Instrukcja Papieskiej Rady do spraw Tekstów Legislacyjnych z dnia 25 stycznia 2005 roku.
Joannes Paulus II, Litterae Apostolicae Motu Proprio datae *Iusti iudicis*, 28.06.1988, AAS 80(1988), s. 1258-1261.
Kodeks Prawa Kanonicznego promulgowany dnia 25 stycznia 1983 roku.
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks Postępowania Cywilnego Dz.U. 2014 poz. 101.
Ustawa z dnia 26 maja 1982 roku prawo o adwokaturze Dz.U. 2015 poz. 615.
Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27.04.2010 roku w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania Dz. U. 2014 poz. 1145.
II SA 1610/00 Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18.06.2001 r., lexlege.pl/orzeczenie/155341/ii-sa-1610-00-wyrok-naczelnego-sadu-administracyjnego.

LITERATURA:

- Bartczak, A. Udział wiernych świeckich w sądownictwie kościelnym, w: *Prawo i Kościół*, Tom 4, Poznań 2012, s. 47 – 62.
Bergier W., Jacyna J., *Etyka zawodu adwokata*, Warszawa 2015.
Diego-Lora de C., *Komentarz do kan. 1482*, w: *Kodeks Prawa Kanonicznego Komentarz*, red. P. Majer, Kraków 2011, s. 1116.
Fenrych J., *Rola adwokata w kanonicznym postępowaniu o stwierdzenie nieważności małżeństwa – pierwsze doświadczenia z pracy adwokata kościelnego i funkcjonowania poradni prawno – kanonicznej*, w: *Orzecznictwo rotalne w praktyce sądowej Kościoła*, red. T. Rozkrut, Tarnów 2010, s. 159 – 193.

- Greszata-Telusiewicz M., *Zasada dwustronności w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa*, w: *Współpraca sądów ze stronami procesowymi i adwokatami*, red. R. Sztymmler, J. Krzywkowska, Olsztyn 2011, s. 217 – 236.
- Huber U., *De iure civitatis*, Francofurti 1708, s. 608 w: A. G. Miziński, *Status prawny adwokata...*, s. 118.
- Jeżewski J., *Pełnomocnictwo*, w: *Mała encyklopedia prawa*, Warszawa 2005, s. 371 – 372.
- Kolańczyk K., *Prawo rzymskie*, Warszawa 1997.
- Kumaniecki K., red., *Słownik łacińsko – polski*, Warszawa 1986.
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy*, Warszawa 2014.
- Miziński A. G., *Status prawny adwokata w Kościele łacińskim*, Lublin 2011.
- Naumann J., *Rola adwokata w negocjacjach*, <http://www.edukacjaprawnicza.pl/artykuly/art/rola-adwokata-w-negocjacjach.html>
- Pawluk T., *Prawo kanoniczne według kodeksu Jana Pawła II*, Olsztyn 2009.
- Schmalzgrueber F., *Ius ecclesiasticum universum. Brevi methodo ad discentium utilitatem explicatum seu lucubrationes canonicae in quinque libros decretalium Gregorii IX Pontificis Maximi*, t. 1 pars V, tit. XXXVII, n. 2, Romae 1844, s. 332, w: A. G. Miziński, *Status prawny adwokata...*, s. 118.
- Sztymmler R., *Adwokat w procesie o nieważność małżeństwa*, w: *Proces małżeński w świetle „Dignitas connubii” – pierwsze doświadczenia. Materiały z ogólnopolskiego spotkania pracowników sądownictwa kościelnego w Gródku nad Dunajcem w dniach 11-12 czerwca 2007 roku. III Ogólnopolskie Forum Sądowe*, red. T. Rozkrut, Tarnów 2008, s. 103 - 128.
- Tokarczuk R., *Etyka prawnicza*, Warszawa 2005.
- Tokarski J., red., *Słownik wyrazów obcych*, Warszawa 1980.
- Vernay J., Draillard B., *Stwierdzenie nieważności małżeństwa*, Poznań 2014.